

Bladser, som tænkes kunne, som fordrer en lille Smule Udvikling ud over det at kunne bruge Gred og Skool, og som tillige satte dem i Stand til at skabe sig et Hjem, hvor de friste en nogenlunde Tilværelse. Thi, som jeg har tilladt mig ved en anden Beslighed at fremhæve, med en Dagløn af 1 Kr. om Sommeren og 66 Ore om Vinteren, ville de allesammen forstaa, at det er meget vanskeligt for en Familie, hvor der er Kone og 4 Børn eller der omkring, hvad der jo er det almindelige, at komme ud af det, selv om Manden har Kosten. Kort sagt, dette har haft til Følge, at Arbejderbefolkningen paa Landet mere og mere svinder, og at det bliver mere og mere vanskeligt at faa gjort det grovere Arbejde paa Landet. Dette Lovforslag skulde altsaa sigte til om muligt at skabe nogle flere selvstændige Hjem paa Landet, Hjem, hvor en Familie kunde føle sig lykkelig eller i alt Fald tilfreds, saa at Husmændene kunde faa Nydt til at blive hjemme. Nu er der blevet sagt et andet Sted, som De vide, i Anledning af de mange, der udvandre — det er der jo mange, der gøre, navnlig til Amerika —: Bliv hvor Du er og brug din Spade. Ja, men naar der ikke er noget at bruge den Spade paa, saa er det jo vanskeligt, og derfor kan jeg fuldstændig sympatisere med den Tanke, der ligger til Grund for dette Lovforslag. Jeg vil ønske og haabe, at der for fuld Alvor fra Lovgivningsmagtens Side virkelig maatte blive gjort noget for at opnaa det, som Lovforslaget tilsigter: at skabe smaa Landbrug, om jeg saa maa sige. Jeg vil nemlig ikke alene blive staaende ved Havebrug; thi dels kan Havebrug jo haade være mindre og større, og dels er det tillige efter vore Forhold næppe passende i alle Landets Egne, ikke en Gang alle Vegne paa Sjælland og vel endnu mindre i Thyland, hvor imod vel Fyn og de mindre Der nærmest kunne siges at passe for det. Men i det hele vil et saadant mindre Jordbrug være i Stand til for det første at skaffe en Beseftigelse for Husmanden i hans fritimer, og tillige vil det være i Stand til at skaffe en Beseftigelse for hans Kone og Børn i den Tid, da de ellers ikke ere i Stand til at faa noget Arbejde, som de virkelig kunne tjene noget ved. Jeg er altsaa en Ven af Lovforslaget, og jeg vil ønske, at det maa kunne realiseres og blive til Lov. Det kan ikke nægtes, at vore Arbejdere og vor Husmandsstand, med al Agtelse for den, ikke har haft den Fremgang i deres Agerbrug, som ønskeligt var. Dertil kan Grunden vel dels søges i, at de ofte føle sig trykkede og mangle de økonomiske Midler til at komme frem, og dels mangle

de i Virkeligheden — undskyld jeg siger det — den fornødne Dygtighed, Kundskab og Tænkfomhed, kort sagt, de have ikke rigtig lært at tænke, saaledes som det fordrer, for at drive saadanne Lodder, som de skulle drives. Undskyld, at jeg fremhæver mine egne Standsfæller her, Gaardmændene, men de have i mange Tider været med til Andelsmejerier, Andelsflaoterier, kort til alt, hvad der kunde bidrage til at fremme den økonomiske Udvikling. Det have derimod Husmændene ikke været i den Grad. Der er mange Steder i Landet, og jeg beder her undskyld, at jeg nævner den Del af Frederiksberg Amt, hvor jeg er bedst kendt, og ikke min egen Valgkreds, hvor man har forsøgt navnlig Dyrkning af smaa Lodder. De ere ofte blevne behandlede paa den Maade, at Gaardmændene tage derhen nogle Timer og pløje, som de daarlig kunne komme til, og der saas nogle almindelige Kornforter, som faa Lov til at staa og passe sig selv; men den Maade anser jeg for en fejlagtig Dyrkning af Havelodder og mindre Huslodder. Det er først i de allerjævneste Aar, at der er kommet lidt mere Sving i Dyrkningen af Smaalodder, navnlig i min Egn, og der er 2 Foranstaltninger fra Lovgivningsmagtens Side, som i en meget væsentlig Grad have bidraget dertil. Den ene er Dyrettelsen af Husmandskreditsforeningerne. Jeg skal minde om, at Folketingsmanden fra Fredensborg den Gang vistnok var imod Loven, men det er ganske vist, at vi allesammen, baade de, der vare for, og de, der vare imod Loven, nu ere paa det rene med, at den Lov vistnok har gjort meget stor Gavn og ophjulpet en Virksomhed i de smaa Hjem, som er i glædelig Fremgang og viser gode Resultater. Et andet lille Bink fra Lovgivningsmagten var Præmier for ypperlig Dyrkning af Huslodder tilligemed Rejsseunderstøttelse til Husmænd. Disse Præmier og Understøttelser have hjulpet til, at der er kommet Sving i den Virksomhed. Det Opsving, som Dyrkningen af Husmands-lodder har taget navnlig i Frederiksberg Amt, er just ikke gaaet ud paa at frembringe Havesager eller tilvejebringe Sultetøj, hvad der kan være meget godt — det kan vist være meget rigtigt, at Værfrugter o. s. v. anvendte i en forbedret Tilstand, kunne blive en god Udførselsartikel. Men hvad der særlig er lagt an paa, er Avling af Rodfrugter tilligemed Dyrkning af Jordlodder med et lille Husdyrhold. Der kan ganske vist ikke holdes mange eller større Husdyr paa smaa Lodder, men der kan f. Eks. være Hønselhold, som i vore Dage spiller en stor Rolle. Jeg skal gøre opmærksom paa, at efter den